

Uitvoeringsagenda Landbouw 2025-2030

Uitvoeringsagenda Landbouw 2025-2030

Inhoud

Vooraf		5
Financiën		6
Thema 1.	Verdienvermogen en perspectief	7
Thema 2.	Goed, veilig en voldoende voedsel	9
Thema 3.	Vertrouwen in innovatie	10
Thema 4.	Grond en ruimte	11
Thema 5.	Bodem en water	13
Thema 6.	Biodiversiteit, landschap en erfgoed	14
Thema 7.	Kringlopen	15
Thema 8.	Agrofood en economie	15
Thema 9.	Het Friese kennisnetwerk	16
Monitoring		17
Bijlage I	Lijst van enkele belangrijke samenwerkingsverbanden waarin provincie Fryslân actief is, op het gebied van de agrofoodsector	18
Bijlage II	Samenvatting van de FPLG-maatregelpakketten	19
Bijlage III	Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en Specifieke Uitkeringen	20

Vooraf

We zijn grutsk op de landbouw in Fryslân – een sector die wereldwijd vooroploopt en van groot belang is voor onze brede welvaart. In deze Uitvoeringsagenda Landbouw staat hoe we met de sector vooruit willen. Hoe we toewerken naar een veelzijdige en toekomstbestendige landbouwsector, waarin voedselproductie centraal blijft staan, maar boeren ook bijdragen aan biodiversiteit, waterbeheer, erfgoed en leefbaarheid.

Boerdiversiteit als basis voor veerkracht

Een diverse landbouwsector, van gangbaar tot natuur-inclusief, versterkt de robuustheid en toekomstbestendigheid van de landbouw in Fryslân. Boerdiversiteit is daarom een belangrijk uitgangspunt in deze Uitvoeringsagenda. Boeren krijgen meer ruimte om hun bedrijfsmodellen te verbreden en maatschappelijke diensten te leveren, zodat landbouw ook sociaal en maatschappelijk van blijvende waarde is. We onderscheiden vijf ontwikkelpaden die boeren kunnen volgen om toekomstbestendig te blijven. Deze paden overlappen en worden vaak gecombineerd, en bieden elk unieke kansen die we met deze agenda willen stimuleren en ondersteunen:

- Hightech Open Systemen – Bedrijven die met inzet van de nieuwste technieken emissies minimaliseren en kringlopen sluiten.
- Duurzame Systemen – Boeren die werken met de best beschikbare duurzame methoden, zoals regeneratieve of biologische landbouw.
- Natuur & Landschap – Bedrijven die actief bijdragen aan natuurbeheer, landschapskwaliteit, waterberging of CO₂-opslag (zoals via ANLb, het Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer).
- Multifunctionele landbouw – Boeren die naast voedselproductie ook maatschappelijke diensten aanbieden, zoals zorg, educatie of recreatie.
- Lokale Ketenbouwers – Ondernemers die zich richten op het versterken van korte ketens en regionale afzetmarkten.

Van beleidslijn naar concrete uitvoering

Deze Uitvoeringsagenda is de praktische vertaling van de eerder vastgestelde Beleidsbrief Landbouw 2025–2030: ‘Noflik Buorkje yn Fryslân’. Waar de beleidsbrief de koers uitzet tot 2030, vertaalt deze agenda die koers naar uitvoerbare acties, inclusief doelstellingen, (deel) budgetten en verbindingen met andere beleidsterreinen. Er worden geen nieuwe beleidskeuzes geïntroduceerd – het gaat om uitvoering en prioritering binnen bestaand beleid.

Niet voor wettelijke doelen, wel bestuurlijke ambitie

Deze agenda is géén instrument om wettelijke doelen voor stikstof, waterkwaliteit of klimaat te halen en ook geen oplossing voor PAS-melders of andere knelgevallen. Daarvoor bestaan aparte regelingen en beleidslijnen, waaronder maatregelpakketten vanuit het Rijk. De Uitvoeringsagenda focust op wat Fryslân zelf wil en kan doen om de landbouwsector te versterken, binnen het beschikbare budget van € 1,7 miljoen tot maart 2027. De Beleidsbrief Landbouw blijft ook daarna van kracht. Het is echter aan een nieuw college om te besluiten in welke mate opnieuw middelen worden gereserveerd voor de uitvoering van het landbouwbeleid.

Totstandkoming in samenwerking met het veld

Voor het opstellen van deze Uitvoeringsagenda is dankbaar gebruikgemaakt van de brede inbreng vanuit het veld. In consultatiesessies met onder meer Wetterskip, gemeenten, terrein-beherende organisaties, agrarische collectieven, kennis- en onderwijsinstellingen, agrofoodbedrijven en belangenbehartigers zijn waardevolle inzichten gedeeld. De gedeputeerde was bij alle sessies aanwezig. Daarnaast is er ruimte geboden voor schriftelijke reacties. Ook binnen de provinciale organisatie is de prioritering afgestemd, in overleg met beleidsambtenaren van aanpalende terreinen.

Een dynamische agenda met ruimte voor bijsturing

Deze Uitvoeringsagenda is niet in beton gegoten. Nieuwe ontwikkelingen, samenwerkingen en inzichten kunnen leiden tot aanpassingen. Daarom reserveren we een deel van het budget als flexibel inzetbaar, bij voorkeur in te zetten als cofinanciering voor kansrijke projecten. We blijven het gesprek voeren met betrokken partijen – over uitvoering, voortgang én nieuwe kansen.

Financiën

In de onderstaande tabel staat een globale verdeling van de beschikbare financiële middelen. Hier staan niet alle actiepunten uit de Uitvoeringsagenda:

- In de tabel staan alleen de actiepunten waarvoor budget nodig is.
- Voor andere actiepunten is voornamelijk personele inzet nodig.

Hoofdstuk	Actienr.	Omschrijving	Begroot
H1		Verdienvermogen en perspectief	60.000
H1	b.	Kennisdelen en informatiebijeenkomsten organiseren voor het ontwikkelen van vergunningen en regelgeving	10.000
H1	c.	Het stimuleren van verbreding van verdienactiviteiten	50.000
H2		Goed, veilig en voldoende voedsel	180.000
H2	b.	Bijeenkomsten organiseren voor partijen die actief zijn met de korte keten om te komen tot vervolgproject(en)	10.000
H2	c.	Financieel ondersteunen van een kwartiermaker voor de Bioregio Greidhoeke	70.000
H2	d.	Het reserveren van een bijdrage aan een pilot met hoogwaardige eiwitten in zuivel direct uit gras	100.000
H3		Vertrouwen in innovatie	225.000
H3	a.	Bijdragen en deelnemen aan de AgroAgenda Noord-Nederland, als platform voor innovatie en landelijke experimenteerregio	225.000
H4		Grond en ruimte	200.000
Motie	b.	Landbouw/gebiedsvisies ontwikkelen als bouwsteen voor de LHS in 7 deelgebieden binnen de provincie met actieve betrokkenheid van boeren uit het gebied	200.000
H5		Bodem en water	260.000
H5	a.	Het ondersteunen van het kenniscluster verzilting (SALTA)	100.000
H5	e.	Het verminderen van het gebruik van en de blootstelling aan (chemische) gewasbeschermingsmiddelen: dialoog boer-burger, experimenten en follow-up van ‘project Oudemirdum’	70.000
Motie	c.	Het ontwikkelen van een pilot voor ‘boppegrûns dongje’ in weidevogelkerngebieden	90.000
H6		Biodiversiteit	170.000
H6	e.	Inzetten voor behoud en toepassing van traditionele Friese landbouwrossen en gewassen en steun voor de Noordelijke Zadenmarkt	120.000
H6	h.	Bijdragen aan publiek-private samenwerkingsprojecten (PPS-en) die boeren bewuster maken van de mogelijkheden en voordelen van kruidenrijk grasland en agroforestry	50.000
H7		Kringlopen	180.000
H7	b.	Kennisdelen over de toepassing van RENURE-meststoffen, wanneer deze zijn toegelaten	50.000
H7	c.	Onderzoek doen naar en/of adviseren over de samenwerking tussen akkerbouw en veehouderij, en het bevorderen van regionale kringloopsluiting	50.000
H7	f.	Het ondersteunen van de ambitietafel SNUK (Sluiten van Nutrientenkringlopen), die zich bezighoudt met het opzetten van pilots en icoonprojecten en het wegnemen van beperkende regelgeving	30.000
Toezegging		Het reserveren van een bijdrage voor een pilot met RENURE meststoffen	50.000
H8		Agrofood en economie	75.000
H8		Werken aan een nieuwe Friese agrofoodpropositie binnen het narratief ‘Caring for Soil Caring for Life’ en profilering daarvan	25.000
H8		Versterken van de waardeketen voor vlas(producten) in Fryslân	50.000
H9		Het Friese kennisnetwerk	75.000
H9		Faciliteren van meer bodemonderzoek in Fryslân voor de boerenpraktijk, gezonde voeding en een gezonde mens, met en door onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven en gefaciliteerd door het IPF	50.000
H9		Bijeenkomsten organiseren voor het in stand houden van het kennisnetwerk en kennisdeling	25.000
Overig		Communicatie	75.000
Overig		Flexibel in te zetten	200.000

Thema 1. Verdienvermogen en perspectief

Essentieel voor de akkerbouw en melkveehouderij is de mogelijkheid om met primaire productie een rendabele bedrijfsvoering te realiseren. De Beleidsbrief Landbouw Fryslân 2025-2030 benoemt een aantal manieren waarop de provincie kan bijdragen aan het verdienenvermogen van de sector en de brede welvaart in Fryslân. Hieronder staan de concrete acties die we hiervoor plannen. Dit is een aanvulling op wat al gebeurt via het GLB en de FPLG-maatregelpakketten.

Actieplan | ‘Verdienvermogen en perspectief’

Doel	Actie	Beoogde partners (naast provincie Fryslân)	Timing
Duidelijke(r) ruimtelijke kaders voor regelgeving	a. Voor betere productieomstandigheden willen we belemmerende regelgeving wegnemen ten aanzien van bouwblokken en bestemmingsplannen. Daarvoor vergelijken we, samen met gemeenten, gemeentelijke en provinciale kaders, om te ontdekken waar meer ruimte mogelijk en wenselijk is. Vervolgens werken we eraan om deze ruimte ook in de relevante regelgeving te realiseren.	Gemeenten, Wetterskip, agrarische bedrijfsadviseurs	vanaf Q1 ’26
Duidelijke communicatie over regelgeving, vergunningen en procedures	b. We organiseren kennis- en informatiebijeenkomsten, voor en door provinciale en gemeentelijke vergunningverleners.	Gemeenten & Wetterskip	vanaf Q1 ’26
Het stimuleren van de verbreding van agrarische bedrijven in Fryslân	c. We stimuleren het verbreden van landbouwbedrijven, bijvoorbeeld richting recreatie, verkoop en verwerking van producten, energieproductie, aquacultuur, zorg en educatie. Dit doen we samen met andere Friese overheden en door externe middelen zoals LEADER in te zetten. Daarbij zorgen we ervoor dat obstakels voor deze verbreding worden weggenomen. We gebruiken de landelijke handreiking ‘Multifunctionele landbouw en de Omgevingswet’ als leidraad voor gemeentelijke omgevingsvisies en -plannen. Zo creëren we meer planologische ruimte en duidelijkheid voor boeren die willen uitbreiden. (Meer over het Agrarisch natuur- en landschapsbeheer (ANLb) lees je in hoofdstuk 6.)	Gemeenten & Wetterskip, Platform Multifunctionele Landbouw, Vakgroep Multifunctionele Landbouw LTO NL	vanaf Q2 ’26
Jonge en nieuwe boeren in Fryslân extra ondersteunen	d. We verkennen actief kansen om meer coaching te bieden bij de start of overname van agrarische bedrijven. We werken nauw samen met het knooppunt Boerenperspectief, een project van Boeren natuur Fryslân, dat agrariërs kosteloos (max. 50 uur) sociaaleconomische begeleidt. We evalueren continu dit aanbod en ontwikkelen waar mogelijk een uitbreiding of verdieping, gericht op extra coaching bij bedrijfsovername, starters en het oplossen van knelpunten.	BoerenNatuur FRL, AgroAgenda NN	vanaf Q1 ’27
Jonge en nieuwe boeren in Fryslân extra ondersteunen	e. We zetten een gerichte lobbypropositie op voor de oprichting van een ‘Nationaal Landbouwfonds’, die financieel steun kan bieden aan de toekomst van jonge en vernieuwende landbouwondernemers in o.a. Fryslân. Bij het vormgeven van deze lobby betrekken we bestaande nationale en Europese financieringsmogelijkheden, zoals het nieuwe kredietfonds van de Europese Investeringsbank (EIB), dat jonge boeren, vrouwelijke ondernemers en innovatieve projecten ondersteunt.	Agrarische Jongeren Friesland (AJF)	na aantreden van de nieuwe regering
Jonge en nieuwe boeren in Fryslân extra ondersteunen	f. We houden rekening met jonge boeren bij het opstellen van nieuw provinciaal pachtbeleid, wanneer dat aan de orde is, en bij het opstellen van de nieuwe POVI en Omgevingsverordening.	Agrarische Jongeren Friesland (AJF), IPO, NAKJ, HNP	vanaf Q3 ’25

Thema 2. Goed, veilig en voldoende voedsel

Veranderende weers- en klimaatomstandigheden, oorlogen en milieuverontreiniging maken het belang van goed, veilig en voldoende voedsel steeds urgenter.

Er wordt volop nagedacht over voedselzekerheid

De Europese Commissie ontwikkelt onder leiding van commissaris Hansen haar ambitieuze routekaart voor landbouw en voedsel. Het demissionaire kabinet-Schoof presenteert in 2025 een nationale voedselstrategie. En vanuit het Bestuursakkoord 2023-2027 draagt Fryslân actief bij aan dit thema. Want Fryslân maakt onderdeel uit van het Nederlandse, Europese en wereldwijde voedselsysteem.

We houden rekening met vier dimensies van voedselzekerheid:

- voedselbeschikbaarheid; genoeg aanbod voor iedereen
- economische en fysieke toegang tot goed voedsel voor iedereen
- voedingswaarde; kwalitatief goed voedsel dat genoeg voedingswaarde heeft, zodat mensen optimaal kunnen functioneren
- en stabiliteit: continue toegang tot kwalitatief goed voedsel

Op basis van deze ontwikkelingen, de ambities uit de Beleidsbrief Landbouw Fryslân 2025-2030 en de input uit consultaties, hebben we de volgende prioriteiten vastgesteld:

Actieplan | ‘Goed, veilig en voldoende voedsel’

Doel	Actie	Beoogde partners (naast provincie Fryslân)	Timing
Gecoördineerde en gebundelde inzet op het stimuleren van de korte keten	a. We stimuleren de korte keten door samen met Friese medeoverheden, de Friese Voedselbeweging en andere betrokken partijen externe middelen (zoals LEADER) in te zetten en obstakels weg te nemen. Dit sluit deels aan bij punt c. uit hoofdstuk 1. Daarnaast zetten we ook extra in op betere communicatie tussen boeren en burgers over het belang en de mogelijkheden van korte ketens.	Friese Voedselbeweging, Gemeenten	vanaf Q2 '26
Gecoördineerde en gebundelde inzet op het stimuleren van de korte keten	b. We organiseren bijeenkomsten met partijen uit de korte keten voor het inventariseren van de vraag naar vervolgproject(en).		vanaf Q4 '25
Grasland als leverancier van eiwitten, ook in de toekomst	c. Om de netwerkorganisatie Bioregio “Mei inoar foarút op ‘e klaai” te versterken, ondersteunen we het aanstellen van een kwartiermaker. Deze persoon werkt samen met het netwerk aan de verdere ontwikkeling van het programma, met focus op een toekomstbestendige landbouw die zorgt voor een gezonde bodem, biodiversiteit, waterkwaliteit én een gezond verdienmodel. De Bioregio legt daarnaast de link met gezondheidswinst door lokaal, voedszaam en onbewerkt voedsel te promoten. De kwartiermaker richt zich op het opzetten van een organisatie, het stimuleren van samenwerking tussen landbouw, gezondheid, retail en kennisinstellingen, en het vergroten van draagvlak en zichtbaarheid. ‘Bio’ in Bioregio staat hier overigens niet voor biologisch, maar voor gezonde bodem, biodiversiteit en schoon water.	Gemeenten & agrarische sector	vanaf Q3 '25

Doel	Actie	Beoogde partners (naast provincie Fryslân)	Timing
Grasland als leverancier van eiwitten, ook in de toekomst	d. Wij faciliteren innovatie en kennisontwikkeling op dit gebied, bijvoorbeeld via een pilot met productie van plantaardige eiwitten direct uit gras via het GRASSA-proces.	Gemeenten & Wetterskip	Vanaf Q3 '25
Grasland als leverancier van eiwitten, ook in de toekomst	e. We lobbyen voor landelijke opkoop- en subsidieregelingen en afgewogen landelijk beleid (zoals een regionale derogatie), die rekening houden met het belang (voor water, bodem, biodiversiteit, economie en cultuur) van grasland in Fryslân en we streven naar het behoud ervan.	Gemeenten & Wetterskip	vanaf Q3 '25
Productie van plantaardige eiwitten	f. Wij zetten, waar passend, in op productie van plantaardige eiwitten via de bomen- en bossenstrategie en in de bestaande akkerbouw (bijvoorbeeld als rustgewas) via het GLB. De inzet hangt samen met water, bodem en (toekomstige) voedselstrategie(en).		vanaf Q3 '25
Verbinding op het thema voedselstrategie	h. Ideeën over en wensen voor voedselstrategie in Fryslân bundelen en verwerken in de Friese inbreng in IPO en landelijk beleid.	Mienskip, Friese Voedselbeweging	vanaf Q1 '26

Thema 3. Vertrouwen in innovatie

Nieuwe producten, diensten en ideeën kunnen bijdragen aan een toekomstbestendige agrofoodsector in Fryslân. Deze zaken kunnen technologisch van aard zijn, maar ook sociaal, ecologisch of financieel. Provincie Fryslân wil innovatie zoveel mogelijk aanjagen, binnen de beperkte mogelijkheden die de provincie daarvoor heeft.

Er is 1,7 miljoen euro beschikbaar voor de Uitvoeringsagenda

Hiervan kunnen wij niet of nauwelijks (generieke) subsidieregelingen financieren. Dit budget is immers ook voor alle andere thema's in deze Uitvoeringsagenda.

Er is ongeveer 90 miljoen euro beschikbaar aan maatregelpakketten landbouw

Dit budget hebben wij aangevraagd in het kader van het toenmalig NPLG. Dit bedrag is voor het meten, borgen en breed toepassen van bewezen innovaties en managementmaatregelen voor emissiereductie (stikstof en broeikasgassen). Hierbinnen valt ook de Noordelijke Investeringsregeling Reductie Stikstofemissies

Hiermee subsidiëren wij brede toepassing van innovaties bij melkveehouders, tegen gunstige voorwaarden. De pakketten bieden ons ook mogelijkheden voor innovaties zoals doelsturing en het belonen van bovenwettelijke duurzaamheidsprestaties. Bijlage II bevat een samenvatting van alle maatregelpakketten (voor landbouw, maar ook voor natuur).

De pakketten voor landbouw zijn inhoudelijk in lijn met de Beleidsbrief Landbouw Fryslân 2025-2030 en het hoofdstuk 'Landbouw' in het Ontwerp-gebiedsprogramma Fryslân (FPLG) van juni '23. Vanuit deze Uitvoeringsagenda en de Beleidsbrief Landbouw, zetten wij ons in om de uitvoering van deze pakketten in lijn te houden met de Beleidsbrief Landbouw Fryslân 2025-2030.

Actieplan | 'Vertrouwen in innovatie'

Doel	Actie	Beoogde partners (naast provincie Fryslân)	Timing
Experimenteren met innovaties	a. We dragen bij en nemen deel aan aan de AgroAgenda Noord-Nederland, als platform voor innovatie en landelijke experimenteerregio.	Provincies Groningen en Drenthe	loopt
Kennisdeling t.a.v. juridische borging van innovaties	b. We benutten in Fryslân de kennis (-ontwikkeling) binnen de landelijke Praktijkaanpak en het Regieorgaan Emissiearme Veehouderij	Gemeenten, sectorpartijen	loopt
Consistentie in beleid en uitvoering t.a.v. innovatie	c. We brengen GLB-openstellingen meer in lijn met de doelen van de Beleidsbrief Landbouw 2025-2030		loopt
Brede toepassing van bewezen innovaties	d. We verkennen de inzet van landelijke middelen voor innovatie via renteloze leningen	Provincies Groningen & Drenthe, FOM	loopt

Thema 4. Grond en ruimte

Het Bestuursakkoord wil landbouwgrond zoveel mogelijk behouden voor de landbouwsector. Niet alleen de landbouwsector in Fryslân vraagt hectares, maar ook natuur, waterberging, verkeer, vervoer en woningbouw gaan meer ruimte vragen de komende jaren.

Meerdere functies op één plek voor een goede ruimtelijke inrichting

De ruimtelijke inpassing van verschillende vormen van landgebruik is van belang; niet alles kan overal, maar met meervoudig ruimtegebruik is er veel mogelijk. Deze puzzel moet op breed gedragen wijze en met kennis van zaken worden gelegd in de Provinciale Omgevingsvisie (POVI).

Een integrale benadering van de toekomst van het Friese platteland

De provincie staat hiervoor aan de lat. We trekken hierin samen op met gemeenten en Wetterskip. Met name bij het werken aan een nieuwe POVI en Landbouwhoofdstructuur (LHS), moet de provincie veel aandacht hebben voor het proces en de integraliteit. Vanuit die grondhouding willen wij de komende tijd met de Friese medeoverheden intensief blijven samenwerken aan de volgende prioriteiten:

Actieplan | 'Grond en ruimte'

Doel	Actie	Beoogde partners (naast provincie Fryslân)	Timing
Komen tot een breed gedragen Landbouw-hoofdstructuur (LHS)	a. We zetten een proces op en doorlopen dit samen met Friese medeoverheden en stakeholders met aandacht voor de definitie van de Landbouwhoofdstructuur.	Medeoverheden, agrarische sector, natuurpartijen, belanghebbenden	nu t/m Q4 '25
Komen tot een breed gedragen Landbouw-hoofdstructuur (LHS)	b. We ontwikkelen landbouw/gebiedsvisies als bouwsteen voor de LHS in 7 deelgebieden binnen de provincie. We doen dit met actieve betrokkenheid van boeren uit het gebied.	Agrarische belangen-organisaties	vanaf Q3 '25

Doel	Actie	Beoogde partners (naast provincie Fryslân)	Timing
Geleidelijke realisatie van een Landbouw-hoofdstructuur	c. We creëren een instrumentarium voor een actiever grondbeleid van de provincie.	Idem	na afronding LHS vanaf Q1 '26
Geleidelijke realisatie van een Landbouw-hoofdstructuur	d. We streven ernaar om onvoorziene en ongewenste neveneffecten van landelijke (opkoop)regelingen op integrale wijze om te buigen in het voordeel van Fryslân in overeenstemming met een mogelijke LHS en de POVI.	Medeoverheden, agrarische sector, natuurpartijen.	vanaf Q3 '25
Geleidelijke realisatie van een Landbouw-hoofdstructuur	e. We sturen op het halen van doelen die passen bij het gebied en de locatie waar een bedrijf zich in bevindt. Hiervoor brengen wij mogelijke instrumenten in beeld, zoals het ANLb of de aanpak Ruimte voor Landbouw en Natuur (RLN) van het ministerie van LVVN.	Idem	loopt

Thema 5. Bodem en water

Voor het landbouw- en voedselsysteem van Fryslân is voldoende – maar niet te veel – water van een goede kwaliteit van essentieel belang. Voor de grondgebonden landbouw is een goede bodemkwaliteit van groot belang. Aan deze doelen werken wij met onderstaande prioritaire acties:

Actieplan | ‘Bodem en water’

Doel	Actie	Beoogde partners (naast provincie Fryslân)	Timing
Klimaatadaptatie, kennisdeling en -ontwikkeling t.a.v. het toenemende optreden van verzilting	a. We ondersteunen het kenniscluster verzilting SALTA. Hierbij streven wij naar duidelijk merkbare en meetbare meerwaarde voor Fryslân en de Friese agrarische sector, tegenover een eventuele financiële bijdrage.		2025
Een betere water- en bodemkwaliteit	b. We zetten ons in binnen het regieteam van het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer.	Wetterskip, LTO-Noord	loopt
Een betere water- en bodemkwaliteit	c. We ontwikkelen een pilot voor 'boppegrûns dongje' in weidevogelkerngebieden.		NTB
Een betere water- en bodemkwaliteit	d. We verkennen of het mogelijk en wenselijk is om een pilot te doen voor het gebruik van Waddenslib om landbouwgronden klimaatbestendig te maken.	Medeoverheden, agrarische sector, natuurpartijen.	vanaf Q3 '25
Een betere water- en bodemkwaliteit	e. We rollen de bevindingen uit van een pilotproject in Oudemirdum, waar na doorrekening van diverse verdienmodellen sierteelt kon worden vervangen door kruidenrijk grasland. We faciliteren dialoogsessies boer-burger, voorlichting voor burgers bijvoorbeeld via een website en experimenten met b.v. drones voor inspectie van gewassen en spot spraying.	Idem	loopt

Thema 6. Biodiversiteit, landschap en erfgoed

Landbouw en natuur staan vaak tegenover elkaar in discussies. Wij zien dit anders. Landbouw en natuur staan met elkaar in verbinding en kunnen elkaar juist versterken.

Friese boeren werken al volop aan een goede wisselwerking

Meer dan één op de drie bedrijven in Fryslân doet mee aan het ANLb (Agrarisch Natuur- en Landschapsbeheer). Dat is meer dan twee keer zoveel als gemiddeld in Nederland.

De provincie werkt daarnaast aan allerlei lopende programma's

Denk aan gebiedsontwikkeling, het Aanvalsplan Grutto, het Herstelprogramma Biodiversiteit, groenblauwe dooradering en gezonde bodems en bemesting. Met alle bovengenoemde zaken gaan wij door, vanuit lopende initiatieven en bestaande budgetten. Met deze landbouwvisie brengen wij daar een aantal nieuwe accenten in aan.

Actieplan | 'Biodiversiteit, landschap en erfgoed'

Doel	Actie	Beoogde partners (naast provincie Fryslân)	Timing
Boeren dragen bij aan landschap en biodiversiteit tegen goede voorwaarden	a. We sturen erop om ANLb-regelingen en -vergoedingen zo breed en effectief mogelijk in te kunnen zetten in onze provincie.		loopt
Boeren dragen bij aan landschap en biodiversiteit tegen goede voorwaarden	b. We bekijken of het mogelijk is dat de beheerders van natuurgronden, zoals boeren, ook zoveel mogelijk de beheersvergoeding krijgen bij het verpachten van deze gronden.	TBO's, agrarische sector, natuurpartijen	Q3 '25
De boer als natuurbeheerder	c. We inventariseren in en rondom NNN-(zoek)gebied actief waar landbouwkundig medegebruik mogelijk of zelfs nodig is.		
De boer als natuurbeheerder	d. Wij ondersteunen het initiatief Greidebehear Fryslân, een nieuwe natuurorganisatie van boeren uit It Lege Midden. Hiermee nemen boeren zelf verantwoordelijkheid voor natuurbeheer, versterken zij biodiversiteit en weidevogelbeheer en ontstaat ruimte voor nieuwe verdienmodellen. De provincie helpt dit initiatief verder te brengen via samenwerking rond gronduitgifte, toegang tot regelingen en het versterken van de uitvoeringskracht.	Greidebehear Fryslân	
Bevorderen van agrobiodiversiteit, behoud en toepassing van Fries levend erfgoed en bevorderen van korte ketens	e. We financieren een project van het Platform Fryske Rassen en Gewassen om de toepassing van Fries levend erfgoed te stimuleren, in relatie tot korte ketens en verbreding van agrarische bedrijven (verwerken van streekproducten, gastronomie) en ambities als de bomen- en bossenstrategie. We ondersteunen ook de Noordelijke Zadenmarkt.	Platform Fryske Rassen en Gewassen, Noordelijke Zadenmarkt	Q3 '25
Landbouw en natuur versterken elkaar	f. We bouwen voort op de resultaten van de Regio Deal Natuur-inclusieve Landbouw.		Q4 '25
Landbouw en natuur versterken elkaar	g. Wij dragen bij aan publiek-private samenwerkingsprojecten (PPS-en) die boeren bewuster maken van de mogelijkheden en voordelen van kruidenrijk grasland en agroforestry.		Q1 '26

Thema 7. Kringlopen

Het sluiten van kringlopen is een goede manier om energie en grondstoffen te besparen en verontreiniging van onze leefomgeving te voorkomen. De Friese melkveehouderij heeft traditioneel relatief gesloten kringlopen. Nieuw Europees beleid dreigt deze situatie echter te veranderen. Hoe we hier in Fryslân mee omgaan, is daarom nu de belangrijkste vraag. Daarbij speelt ook de samenwerking tussen akkerbouw en veehouderij een cruciale rol. Vanuit deze context formuleren we de volgende acties.

Actieplan | 'Kringlopen'

Doel	Actie	Beoogde Partners (naast provincie Fryslân)	Timing
Beter sluiten van kringlopen, minder gebruik van stikstof-kunstmest	a. We zetten in op een gebiedsgerichte derogatie in Noord-Nederland en lobby daarvoor in Den Haag en Brussel. We onderzoeken de mogelijkheden voor een pilot derogatie.	Groningen, Drenthe, AgroAgenda, MinLVVN	loopt
Beter sluiten van kringlopen, minder gebruik van stikstof-kunstmest	b. We stimuleren de productie en toepassing van zogeheten RENURE meststoffen, zodra deze dezelfde status als kunstmest krijgen. Wij kijken naar mogelijkheden om apparatuur voor een goede toediening van RENURE te subsidiëren. We bevorderen kennisdeling. En met ontheffing faciliteren wij het al eerder opstarten van pilots met RENURE.	MinLVVN	Loopt deels, verder wanneer RENURE wordt toegelaten.
Beter sluiten van kringlopen, minder gebruik van stikstof-kunstmest	c. We geven opdracht voor het inventariseren van knelpunten in de samenwerking tussen akkerbouw en veehouderij en maken aan de hand daarvan een plan om de samenwerking te bevorderen.	AgroAgenda Noord-Nederland	Q3 '26
Beter sluiten van kringlopen, minder gebruik van stikstof-kunstmest	d. We inventariseren of de BioMonitor bruikbaar is voor doelsturing binnen het NPLG-maatregelenpakketten voor doelsturing.		loopt
Beter sluiten van kringlopen, minder gebruik van stikstof-kunstmest	e. Via het GLB stimuleren wij het telen van stikstofbindende gewassen, waaronder grasklaver-mengsels.		loopt
Beter sluiten van kringlopen, minder gebruik van stikstof-kunstmest	f. Wij faciliteren pilots en experimenten (ook binnen de AgroAgenda Noord-Nederland) met gebruik van menselijke mest. Daarvoor ondersteunen wij ook de ambitietafel SNUK (Sluiten van Nutrientenkringlopen), waarin o.a. het Wetterskip, gemeente Leeuwarden, Vereniging Circulair Fryslân en de provincie Fryslân vertegenwoordigd zijn.		loopt

Thema 8. Agrofood en economie

We streven naar een gezonde leefomgeving, een gezonde voeding en een gezonde mens. Fryslân richt zich daarom op een gezonde bodem, duurzame bedrijfs- en productieprocessen en nieuwe technologieën voor de agrofood. In deze Uitvoeringsagenda staan de concrete acties die we daarvoor hebben gepland.

Wat is agrofood?

Met ‘agrofood’ wordt de hele productieketen van primaire sector, toelevering, verwerkende industrie tot aan detailhandel bedoeld. Dat is dus breder dan alleen de landbouwsector.

Er is ook een lange termijn agenda ontwikkeld voor agrofood

Agrofood is één van de zes speerpunten binnen de economische samenwerkingsagenda Blue Delta. Provincie Fryslân heeft daar samen met gemeenten, het Innovatiepact Fryslân (IPF), bedrijven en vele andere stakeholders aan gewerkt. In deze Agrofood-agenda is overeengekomen dat we de komende jaren werken aan een geleidelijke overgang van kwantiteit naar kwaliteit. Dit doen we door producten met steeds meer toegevoegde waarde en kwaliteit te leveren. Deze Uitvoeringsagenda wil daaraan bijdragen.

Actieplan | ‘Agrofood en economie’

Doel	Actie	Beoogde partners (naast provincie Fryslân)	Timing
Bijdragen aan een verdere omslag van kwantitatieve naar kwalitatieve agrofood-productie	a. We steunen de ontwikkeling naar producten met steeds meer toegevoegde waarde en kwaliteit, binnen het narratief ‘Caring for Soil Caring for Life’. Ook werken wij in dit kader gezamenlijk aan een Friese propositie.	IPF	loopt
Bijdragen aan een verdere omslag van kwantitatieve naar kwalitatieve agrofood-productie	b. We versterken de waardeketen voor vlas(producten) in Fryslân. Deze kunnen o.a. dienen als waardevolle alternatieven voor plastic producten. Vlas biedt nog meer voordelen: het is een grondverbeteraar, een natuurlijke manier om de biodiversiteit te verhogen, er is nauwelijks gewasbescherming nodig en het legt langjarig CO2 vast.	O.a. Vereniging Circulair Fryslân	Q3 '26

Thema 9. Het Friese kennisnetwerk

We willen de agrofoodsector in Fryslân toekomstbestendig houden op basis van feiten en kennis van zaken. Wij zoeken met ons landbouwbeleid daarom aansluiting bij het Friese en noordelijke kennisecosysteem, en waar mogelijk versterken we dit verder. Voor zover wij dat nog niet doen, gaan wij bekijken hoe wij intermediaire partijen beter kunnen ondersteunen.

Actieplan | ‘Het Friese kennisnetwerk’

Doel	Actie	Beoogde partners (naast provincie Fryslân)	Timing
Kennis voor een betere bodem, gezonde voeding en een gezonde mens	a. We faciliteren meer bodemonderzoek in Fryslân voor de boerenpraktijk, gezonde voeding en een gezonde mens, met en door onderwijs, onderzoek en bedrijfsleven.	IPF, gemeente Leeuwarden	loopt
Het Friese kennisnetwerk versterken	b. Wij bekijken of en hoe wij intermediaire partijen, waar nodig beter kunnen ondersteunen.		2026
Kennisuitwisseling bevorderen	c. We organiseren een aantal kennis- en uitwisselingsbijeen-komsten.	Kennis- en onderwijspartijen	Q2 '26
Goed opgeleide schoolverlaters voor de agrofoodsector	d. We kijken naar de opvolging van het Fries onderwijsakkoord met het mbo, hbo en Campus Fryslân.	Kennis- en onderwijspartijen	Q4 '26

Monitoring

Goede monitoring en evaluatie is belangrijk. Zo kunnen we zien in hoeverre de nagestreefde doelen worden gehaald en of de middelen effectief worden ingezet. Deze Uitvoeringsagenda wordt met name procesmatig gemonitord. Wij zullen periodiek procesmonitoring aan PS aanbieden, als onderdeel van de reguliere Planning & Control-cyclus van de provincie Fryslân, voor het beleidsveld Landbouw.

Wij werken de monitoring van deze agenda na vaststelling verder uit. Daarbij houden we rekening met eerdere aanbevelingen van de Noordelijke Rekenkamer. Zo wordt er ook gekeken naar projectmonitoring van provinciale inspanningen in relatie tot het maatschappelijk effect en waar mogelijk met kwantitatieve indicatoren.

Tegelijk met de uitvoering beginnen wij al met het monitoren van de voortgang. Hiertoe zullen wij het budget bijhouden, de planning controleren en waar nodig aanpassen en kijken waar zich mogelijk problemen kunnen gaan voordoen. De resultaten van de monitoring zullen worden geanalyseerd en vertaald in aangepaste plannen, waarbij wij prioriteit geven aan het behalen van de beoogde impact.

Bijlage I

Lijst van enkele belangrijke samenwerkingsverbanden waarin provincie Fryslân actief is, op het gebied van de agrofoodsector

- Voor het GLB werkt de provincie samen met SNN (het Samenwerkingsverband Noord-Nederland) en het Wetterskip.
- Het Horizon-Europe-project SOILCRATES spant zich in voor gezonde landbouwbodems.
- Het Interreg-project, POLLICONNECT heeft als doel om de achteruitgang van bestuivers in Noordwest-Europa te stoppen en om te buigen, door (i) de natuurlijke habitats te verbeteren (beter beheer) en (ii) de connectiviteit tussen habitats te verbeteren (landschapsbenadering, groenblauwe netwerken).
- Het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, waarin met boeren en tuinders, LTO-Noord en het Wetterskip wordt samengewerkt aan schonere en voldoende water en een betere bodem. Het programma is gestart in 2013.
- Natuur mei de Mienskip, waarin met Het Friesch Grondbezit, FBBF, FMF, It Fryske Gea, Boerennatuur Fryslân, LTO Noord, Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en Wetterskip en het Collectief Particuliere Natuurbeheerders wordt samengewerkt om natuurgebieden beter met elkaar en met het omliggende agrarische gebied te verbinden. Natuur mei de Mienskip biedt daarbij ondersteuning, advies én hulp bij het zoeken naar fondsen. Zo werken we mét en voor de mienskip aan een groen en natuurrijk Fryslân, waar het goed boeren is.
- De Regio Deal Noardwest Fryslân, waarin gemeenten Harlingen, Waadhoeke, Leeuwarden, de provincie Fryslân en Wetterskip Fryslân samen om de regio klaar te maken voor de toekomst. Deze Regio Deal heeft ook een landbouwcomponent.
- Het bestuurlijk overleg Greidhoeke Plus is een initiatief van de gemeenten Waadhoeke, Leeuwarden en Súdwest-Fryslân, de provincie Fryslân en het Wetterskip Fryslân. Sinds 2018 hebben zij, samen met betrokken inwoners, gewerkt aan een meer natuurinclusieve toekomst voor het unieke kleiweidegebied tussen het Friese merengebied, Franeker en Leeuwarden. Vanuit Greidhoeke Plus wordt ook het initiatief Bioregio (ook elders genoemd in deze Uitvoeringsagenda) ontwikkeld, binnen programmalijn 3a van Regiodeal Noardwest Fryslân.
- De Regiodeal Noordoost-Fryslân, waarbinnen het Rijk, provincie Fryslân en de vier Noordoost Friese gemeenten inzetten op een vitale, krachtige regio waar het goed wonen, werken, leren en recreëren is. Via de subsidieregeling Versnellingsagenda wordt geld uit de Regiodeal beschikbaar gesteld voor projecten die de economie stimuleren. Een belangrijk aspect is dat deze projecten een impuls voor de hele regio opleveren. Ook projecten op het gebied van een duurzame landbouwsector in Noordoost-Fryslân komen in aanmerking voor subsidie uit de Versnellingsagenda.

Bijlage II

Samenvatting van de FPLG-maatregelpakketten

Het Rijk heeft € 179,9 miljoen beschikbaar gesteld aan Fryslân voor maatregelen in het landelijk gebied om natuur, water, klimaat en landbouw te verbeteren. Dit geld wordt de komende jaren besteed aan de volgende maatregelen:

Maatregelpakket	Soort maatregel	Bedrag in miljoen
Pakket Natuur	Bomen en bos Bosuitbreiding binnen en buiten NNN, bosrevitalisering, uitbreiding en revitalisering van landschapselementen, uitbreiding agroforestry en voedselbossen.	€ 15,8
Pakket Natuur	Kennisontwikkeling O.a. onderzoeken naar ecologie van soorten, bodemonderzoeken, vegetatiekarteringen.	€ 3,6
Pakket Natuur	Weidevogels Maatregelen gericht op het 'Aanvalsplan Grutto': subsidies voor duurzaam behoud weidevogelgrasland en weidevogelbiotoop.	€ 23,5
Pakket Natuur	Totaal	€ 42,9
Pakket Water-Bodem	Opstellen gebiedsplannen Het opstellen van gebiedsplannen ('polderprojecten') voor 6-7 gebieden in Fryslân. In een gebiedsplan worden de doelen voor dit gebied integraal bediend. De polderprojecten worden uitgevoerd onder de vlag van DAW (Deltaplan Agrarisch Waterbeheer), een samenwerking tussen LTO, Wetterskip Fryslân en provincie Fryslân.	€ 0,45
Pakket Water-Bodem	Totaal	€ 0,45

Maatregelpakket	Soort maatregel	Bedrag in miljoen
Pakket Klimaat-Veenweide	Maatregelen gericht op Aldeboarn-De Deelen, Akkrumer Goedland, Hegewarren en Idzegea; vier gebiedsprocessen in het Friese Veenweideprogramma. De verdeling van het budget over de gebieden wordt uitgewerkt, we zetten met elkaar in op optimaal doelbereik door de inzet van onderstaande maatregelen.	
	Vernatting van de veenbodems.	€ 20,8
	Aanvullende vernatting tot greppelplasdras .	€ 4,5
	Functieverandering van landbouw naar nieuwe (moeras) natuur op specifieke locaties .	€ 7,3
	Het inrichten van een robuust en klimaatbestendig watersysteem in de polders.	€ 2,0
	Optimalisatie weidevogelbiotoop in een aantal potentiële weidevogelkerngebieden.	€ 3,1
	Het doorlopend organiseren van een integraal gebiedsproces.	€ 7,8
Pakket Klimaat-Veenweide	Totaal	€ 46,6
Pakket Landbouw-Sociaaleconomisch	KPI/doelsturing Met KPI's (Kritische Prestatie Indicatoren) wordt gestuurd op o.a. stikstofreductie, waterkwaliteit en verduurzaming. Akkerbouwers en melkveehouders kiezen zelf maatregelen en ontvangen beloningen op basis van meetbare prestaties.	€ 27,8
Pakket Landbouw-Sociaaleconomisch	Laaghangend fruit: generiek versnellen Het programma richt zich op het snel en kosteneffectief realiseren van stikstofreductie door eenvoudige maatregelen zoals aanpassingen in stalmanagement en veevoer en laagdrempelige investeringen. Boeren kunnen subsidies aanvragen voor advies en investeringen die emissies verminderen. Door de landelijke situatie rondom stikstof, is de planning van deze maatregel nog onduidelijk.	€ 40,6
Pakket Landbouw-Sociaaleconomisch	Hooghangend fruit: gebiedsgericht versnellen Op vijftig melkveehouderijen in Zuidoost-Fryslân, aangesloten bij twee initiatieven, zet de provincie in op de zogenaamde Friese Drieslag: een forse reductie van stikstof- en broeikasgasemissies en gelijktijdige productie van duurzame energie, door monomestvergisting. Een mooie innovatie.	€ 18,0
Pakket Landbouw-Sociaaleconomisch	Monitoring en evaluatie Monitoring en evaluatie zorgen voor inzicht in de voortgang en effectiviteit van maatregelen, met als doel bijsturing en het behalen van beleidsdoelen.	€ 3,0
Pakket Landbouw-Sociaaleconomisch	Totaal	€ 89,9

Voorwaarden & uitgangspunten

- Het geld moet voor 1 januari 2029 besteed zijn of verplichtingen moeten voor die datum zijn aangegaan.
- De maatregelen moeten binnen 4 jaar uitgevoerd worden, dus voor 1 januari 2029. Deze termijn kan één keer met 4 jaar verlengd worden.
- Het geld moet gericht, specifiek worden ingezet voor de aangevraagde maatregelen en/of gebieden. Hier mag niet van worden afgeweken.
- De uitvoering van de maatregelen gebeurt in samenwerking met verschillende programma's en afdelingen, bij provincie, Wetterskip en Friese gemeenten. Ook werken we hierin samen met Friese gebiedspartners (natuur, landbouw en leefbaarheid), gebiedscommissies en -initiatieven.
- We geven op verschillende manieren uitvoering aan de maatregelpakketten, zoals via subsidies, onderzoeken, rechtstreekse opdrachten of via het SNN.
- Wetterskip Fryslân en provincie Fryslân zijn beide verantwoordelijk voor een deel van de uitvoering.

Kijk op www.fryslan.frl/landelijkgebied voor meer informatie en voor de laatste updates. Hier vind je ook de planning van de openstellingen van de verschillende regelingen en subsidies.

Bijlage III

Gemeenschappelijk Landbouwbeleid en Specifieke Uitkeringen

Rijk, provincies, gemeenten en waterschappen werken samen met alle betrokkenen op het platteland om toekomstbestendige landbouw mogelijk te maken. Echte veranderingen vinden immers vaak plaats door beslissingen die aan de keukentafel, op het boeren erf of in het buitengebied worden genomen.

Het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid (GLB) biedt een groot aantal Europese, nationale en provinciale steunmaatregelen. In de periode 2023-2027 is voor de provincie Fryslân circa 56 miljoen euro beschikbaar voor verdere verduurzaming van de landbouw middels (project)subsidies.

Daarnaast is circa 18 miljoen EU budget beschikbaar voor de zogenoemde ANLb maatregelen. Het ANLb wordt aanvullend gefinancierd vanuit Provinciale Natuurpact middelen en vanaf 2026 ook met Nationale middelen. In totaal groeit het totaal beschikbare budget daarmee tot ruim 32 miljoen euro. Zo worden boeren vergoed die, naast het produceren van voedsel, ook aandacht hebben voor de natuur, het landschap en het milieu.

Binnen het GLB is het mogelijk om subsidie te krijgen voor verschillende activiteiten, zie ook [Gemeenschappelijk Landbouw Beleid \(GLB\) | Fryslan](#). De provincie is verantwoordelijk voor het inrichten van een aantal subsidiemogelijkheden middels subsidieopenstellingen. Het gaat hierbij om mogelijkheden voor:

- Productieve investeringen ook voor jonge landbouwers: Investerings voor op het agrarische bedrijf zoals machines, voedselhagen en wateropslag.
- Niet productieve investeringen op niet-landbouwbedrijven: Investerings voor herstel en inrichting van het landelijk gebied bijvoorbeeld middels landschapselementen, investeringen voor klimaatbestendige waterhuishouding en biodiversiteit.
- Niet productieve investeringen op landbouwbedrijven: Investerings op agrarische grond voor bijvoorbeeld landschapselementen, waterberging en biodiversiteit.
- Samenwerking voor innovatie in het kader van EIP: Innovatieprojecten voor de landbouw.
- Samenwerking voor plattelandsontwikkeling-LEADER: Projecten voor de sociale en economische ontwikkeling van het platteland.
- Samenwerking voor integrale gebiedsontwikkeling: Het schrijven en uitvoeren van een gebiedsplan voor bijvoorbeeld het herstellen van de biodiversiteit, bijdrage aan duurzame landbouw, gezonde bodems en behoud van het (cultuur) landschap.
- Kennisverspreiding en informatie: Het geven van trainingen, workshops, coaching aan landbouwers ten behoeve van het delen van bestaande kennis.

De provinciale doelen en bijhorende activiteiten, zoals beschreven in voorliggende agenda, kunnen middels bovenstaande subsidies mede worden gerealiseerd.

Het Agrarisch Natuur en Landschapsbeheer (ANLb) is ook onderdeel van de regelingen onder het GLB-NSP. Al 50 jaar vindt er agrarisch natuurbeheer plaats. Vanaf 2016 wordt het ANLb uitgevoerd door agrarische collectieven. In Fryslân zijn dat 7 collectieven die samen BoerenNatuur Fryslân vormen. De doelen en kaderstelling voor deze subsidie is opgenomen in het Natuurbeheerplan van de provincie Fryslân. De regeling is in trek onder de Friese boeren. Circa 2000 boeren zijn lid van een collectief en dat aantal en ook het areaal agrarische natuur zal de komende jaren nog groeien. Middels het Rijksprogramma Agrarisch Natuurbeheer komt er de komende jaren stapsgewijs 500 mln beschikbaar waarvan ca. 170 mln euro voor het ANLb. Fryslan rekent op een aandeel van ca. 15% van deze ANLb middelen. De Rijksmiddelen worden aanvullend op het GLB-NSP budget van het ANLb ingezet. Daarmee blijft de uitvoering conform de bestaande regeling.

Specifieke uitkeringen

De provincie Fryslân kan ook middelen inzetten vanuit een zogenoemde SPUK (specifieke uitkering). Een specifieke uitkering is een vorm van financiële bijdrage van de Rijksoverheid aan decentrale overheden (zoals gemeenten, provincies of waterschappen), die bedoeld is voor een specifiek doel of project. De decentrale overheid, de provincie in dit geval, kan zelf een aanvraag doen voor een SPUK en daarmee voor een specifiek doel.

Op het thema landbouw is de SPUK 'De route naar een waarde(n)volle landbouw' beschikbaar. De looptijd van deze SPUK is t/m 2028. Voor de route naar een waarde(n)volle landbouw is in totaal bijna 14 miljoen euro beschikbaar voor drie noordelijke provincies gezamenlijk voor het coachen van boeren, experimenteerruimte en ondersteunen van boeren voor een gelijkwaardige positie aan tafel in gebiedsprocessen. Het coachen van boeren en de experimenteerruimte wordt gezamenlijk met de provincies Groningen en Drenthe ingevuld.

Binnen deze SPUK heeft de provincie Fryslân circa € 2,3 miljoen beschikbaar om gebiedsinitiatieven en boeren te ondersteunen die werken aan de groenblauwe opgaves in het landelijk gebied (natuur, water en klimaat). De ondersteuning kan plaats vinden in de vorm van keukentafelgesprekken, inhuur van experts of vertegenwoordigers in een gebiedsproces, communicatie, proces tussen de boeren in gebied, onderzoek, scenario ontwikkelingen en demo's. Een deel van deze middelen is inmiddels al bestemd en het resterende deel kan conform de beleidsdoelstellingen van de SPUK worden ingezet.

